

שקד מקימה צוות לבחינת חוק שיאסור על צריכת זנות

שרת המשפטים הסכימה לבחון הצעת חוק, לפיה יורחב הסיוע שמעניקים שירותי הרווחה לנשים בזנות. ההצעה היא פרי שיתוף פעולה של יו"ר מרצ, זהבה גלאון, וח"כ שולי מועלם מהבית היהודי

17.04.2016 01:45

[שרון פולבר](#)

[לי ירון](#)

הפגנה בפריז למען

זכויותיהן של נשים בזנות, בשנה שעברה. הצוות של השרה שקד יבחן מודלים בינלאומיים להפלת לקוחות JACQUES DEMARTHON / AFP

שרת המשפטים [איילת שקד](#) מקימה צוות שיבחן את האפשרות להפוך צריכה של זנות לעבירה פלילית. הצוות יכלול נציגים ממשרדי הרווחה, האוצר, ביטחון הפנים והמשפטים ויבדוק, בין היתר, את ההשלכות והעלויות של המהלך. ההחלטה על הקמת הצוות התקבלה בעקבות דרישתן של חברות הכנסת שולי מועלם (הבית היהודי) וזהבה גלאון (מרצ) שמקדמות הצעת חוק בנושא ונפגשו בעניינה עם שקד לפני כשבועיים. הצוות אמור ללמוד גם מודלים בינלאומיים של הפללת לקוחות זנות, בהם [החוק הצרפתי החדש](#) שאושר בתחילת החודש.

בחוק שאישרה האסיפה הלאומית בצרפת הוסדר לצד הענישה גם הסיוע לנשים בזנות. לפי המודל הצרפתי, לקוחות של שירותי זנות ייקנסו בעד 1,500 אירו על עבירה ראשונה ועד 3,750 אירו על עבירה חוזרת. לא ניתן יהיה להעמיד את הנשים לדין, ומי מהן שתבחר לצאת מעולם הזנות תהיה זכאית לשירותי רווחה נרחבים. נשים שאינן אזרחיות צרפת יוכלו לקבל מקלט זמני במדינה. בכך הצטרפה צרפת לשורת מדינות בעולם שבהן צריכת שירותי זנות היא עבירה, בהן [שוודיה](#), נורווגיה, איסלנד ופינלנד.

מועלם וגלאון בפגישה עם שקד

וגורמים נוספים, לפני כשבועיים

יוזמות חקיקה להפלת לקוחות זנות מונחות על שולחן הכנסת כמה שנים, ובמשרד הרווחה הביעו תמיכה ביוזמות החדשות ועורכים בימים אלה עבודת מטה בנושא. אך ישנן עדיין מחלוקות בין הגורמים השונים העוסקים בכך, בהן ההשלכות המוסריות והחברתיות וסוגיית המשאבים שיידרשו על מנת לאכוף את החוק ולשקם נשים שיצאו מזנות.

ב-2012 עברה בקריאה טרומית [הצעת חוק להפלת לקוחות זנות](#), שהגישה חברת הכנסת אורית זוארץ (קדימה), אך מהלך החקיקה לא הושלם. הסוגיה עלתה לסדר היום בכנסת הנוכחית כשחברת הכנסת שרון השכל (הליכוד) הגישה הצעה דומה לפני כשלושה חודשים. ההצבעה על הצעה זו מתעכבת בשל עבודה מקבילה על הצעת החוק הנוספת, של חברות הכנסת מועלם וגלאון, שכנראה תוצמד לזו של השכל. הצעתן של גלאון ומועלם רחבה יותר, ומבקשת מלבד הפלת הלקוחות, להבטיח סל שיקום לנשים שעליו יהיו אמונים שירותי הרווחה.

[תעשיית המין בישראל: ורד לי עונה לשאלות גולשי "הארץ"](#)

לדברי גורמים המעורים בנושא, במשרד המשפטים התנו את תמיכתם בחוק בהתגייסות של מנגנוני הרווחה, מתוך תפיסה ששלילת הכנסתן של נשים בזנות דורשת במקביל גם תוכנית שיקום ואפשרויות תעסוקה אחרות. במשרד הרווחה מגבשים בימים אלה סל סיוע חדש שיוענק לנשים בזנות, לקראת אפשרות שהצעת החוק תתקבל. במשרד הצהירו כי הם תומכים בשינוי החקיקה, וכי הדבר בא לידי ביטוי בשיבות פנימיות בנושא עוד משנת 2006. "אנחנו בעד להגיד חד משמעית שהלקוח הוא עבריין", אמרה ציפי נחשון-גליק, מנהלת השירות לנוער, צעירות וצעירים במשרד הרווחה. "אם אנחנו רוצים לטפל בתופעת הזנות אנחנו צריכים לצמצם את הכניסה של נשים לזנות, והחוק להפלת הלקוחות הוא אחת הדרכים המשמעותיות לעשות את זה. זה שינוי רדיקלי אבל אנחנו מוכנים אליו", הוסיפה.

לפי החוק הישראלי, זנות כשלעצמה אינה עבירה פלילית. עם זאת בחוק העונשין כלולות כמה עבירות פליליות הקשורות בזנות ובהן סרסרות למעשי זנות, הבאת אדם לידי מעשה זנות או לידי עיסוק בזנות, ניצול קטינים לזנות, סחר בבני אדם לעיסוק בזנות ופרסום זנות.

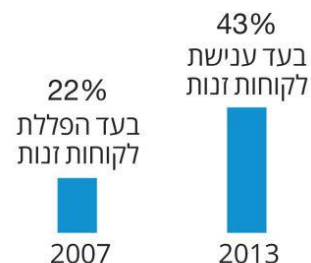
הצעת החוק המתגבשת בישראל מול החוק הצרפתי

סיוע לנשים בזנות		אפשרויות ענישה	
כ-5 מיליון אירו לתוכניות שיקום	הקמת רשות ליישום החוק	עד 1500 אירו קנס לעבירה ראשונה	מאסר
הכשרה תעסוקתית	דמי כיס ועזרה תעסוקתית	עד 3,750 אירו לעבירה חוזרת	קנס כספי
אשרות שהייה זמניות וסיוע לנשים שאינן אזרחיות צרפת	השלמת השכלה	השתתפות בסדנאות על סחר בנשים	השתתפות בסדנה על נזקי הזנות + קנס מופחת
	סיוע רפואי בדגש על מחלות עור ומין		

הזנות בישראל

300 אלף לקוחות	12,000 נשים וגברים בזנות
1.2 מיליארד שקלים תשלומי לקוחות	29% מקבלים סיוע מהרווחה

התמיכה הציבורית בחוק מתרחבת*

עוד כתבות בנושא

- [הלקוח אשם 11.04.2016](#)
- [מה נשים בזנות חושבות על צרכני מין ?](#)
- [האם ישראל תצטרף לחקיקה המהפכנית המפילה לקוחות זנות ?](#)

כיום אשה בזנות או שורדת זנות לא זכאית לסיוע אוטומטי מטעם הרווחה. כל מקרה נבחן באופן פרטני והסיוע, אם הוא אכן ניתן, נעשה בהתאם לחוות דעתו של העובד הסוציאלי. על פי נתונים רשמיים של משרד הרווחה, 29 אחוזים מהנשים בזנות מקבלות סיוע במסגרות של הרווחה המיועדות להן, כמו דירות חירום, קו חירום, מרכזי יום והוסטלים. במשך 2016 צפויים להיפתח 15 מרחבים פתוחים לקטינים בזנות.

לפי הצעת החוק המתגבשת, כל אשה בזנות או שיצאה מעולם הזנות תוכל לקבל סיוע משירותי הרווחה. במסגרת היוזמה תוקם רשות ליישום החוק, ויוקמו ועדות סיוע שיבחנו את משך הסיוע וטבעו בהתאם למקרה. הסיוע יוכל לכלול הבטחת הכנסה ודמי כיס בשלב השיקום, סיוע בתחום התעסוקה לרבות שירותי שיקום והשמה ותמיכה בקליטה, סיוע קבוע בשכר דירה ממשרד השיכון, ציוד ראשוני למגורים, השלמת השכלה, בדיקת זכאות לשיקום לפי חוק נכי נפש בקהילה, סיוע רפואי או פסיכוסוציאלי בדגש על מחלות עור ומין, סיוע משפטי וסיוע בחיזוק הקשר עם הילדים. "היום אנחנו מטפלים במאות בודדות של נשים שיצאו מזנות ואנחנו רוצים לטפל ביותר ולסייע להן לחזור למסלול חיים תקין. הסל הזה יעניק מענה מקיף של מספר משרדי ממשלה שבאמת יאפשר לנשים לשקם את חייהן", אמרה נחשון-גליק.

גורם המעורה בפרטים אמר כי במשרד המשפטים חוששים שלמטרה לא יהיו את המשאבים המתאימים לאכיפה, וכי החוק יהווה למעשה אות מתה. כך לדוגמה, במקרה של צריכת שירותי זנות מקטין המוגדרת כעבירה פלילית, בין השנים 2013 ל-2015 הוגשו 20 כתבי אישום בלבד, בשל קשיי אכיפה.

עו"ד מיכל ליבל ממטה המאבק בסחר בנשים, שהשתתפה בהליך בגיבוש הצעת חוק, טענה כי ניתן לכך מענה. "בשיחות שניהלנו עם המשטרה עלה שלא יהיה קשה לאכוף את העבירה אם אנחנו מדברים על קנסות כמו המודל הצרפתי", אמרה עו"ד ליבל והוסיפה, "בשוודיה, שהיתה הראשונה שבה החוק נכנס לתוקף, ירדו ממדי צריכת הזנות ב-50% על אף שבשנים הראשונות האכיפה לא היתה מסיבית ודובר על תיקים בודדים או כמה עשרות תיקים. יש משהו מרתיע בעצם החלת האיסור הפלילי, ויש מסר עקרוני שמשפיע גם על הדור הבא שגדל בידיעה שאלו דברים שלא עושים".

במשרד הרווחה מציעים, בנוסף לאכיפה המשטרית, כי כל לקוח זנות שיורשע יצטרך להשתתף גם בכמה סדנאות בנושא זנות, שיתמקדו בחוויות האשה בזנות, הקשיים והמצוקות שלה, ויועברו על ידי נשים ששרדו זנות. "בארה"ב יש מקומות שעושים סדנאות מסוג זה וזוכים להצלחה", אמרה נחשון-גליק, "אנחנו מאמינים שההרצאות האלה גורמות לאותם לקוחות להבין מה זה באמת אשה בזנות, שישמעו ממקור ראשון על הזוועות. אנחנו רוצים שדרכי החשיבה שלהם ישתנו, כך שלא ירצו לחזור ולצרוך שירותי זנות".

לחשש מקשיי האכיפה מצטרפת העובדה כי מעולם לא נבדק באופן רשמי כמה לקוחות זנות ישנם בישראל. לפי ההערכה של מיזם "מיתוס — ליום שאחרי הזנות", המספר עומד על כ-300 אלף בני אדם. הערכה זו מתבססת על מחקר נרחב שערך בנושא משרד הרווחה והמשרד לביטחון פנים ופורסם בחודש שעבר, לפיו יש בין 11,420 ל-12,730 נשים וגברים בזנות, שלהם ממוצע של 5.5 לקוחות ביום. במחקר התגלה כי תשלומי הלקוחות מגיעים לכ-1.2 מיליארד שקלים בשנה. עידית הראל שמש, מייסדת "מיתוס", הסבירה כי החישוב בוצע באמצעות הנתון על ממוצע הלקוחות והנשים בזנות. "השוונו אותם למספר הגברים בישראל מעל גיל 15 והגענו למסקנה שמדובר בכ-12% מהאוכלוסייה שהם צרכני זנות. זה תואם את אחוז הגברים צרכני הזנות במדינות אחרות בעולם כמו שוודיה למשל, שם דובר על 14% בעת כניסת החוק לתוקף. זו תופעה משמעותית בהיקפים שלה, והמשטרה בתחילת שנות ה-2000 דיברה על מיליון ביקורים בחודש. מדובר על כמות גדולה של נשים שצריכות לעמוד בביקוש המחריד הזה".

סדרי הגודל הללו מעלים את השאלה אם יש מקום להטיל את כתם פלילי על חלקים גדולים באוכלוסייה. לפי ההצעה המתגבשת צריכת זנות תהיה עבירה שדינה מאסר, אך בדומה למודל הצרפתי, נבחנת האפשרות של הטלת קנס ללא הפללה. אפשרות נוספת שעשויה לעמוד ללקוח היא לשלם קנס מופחת, בתנאי שישתתף בקורס מניעה מיוחד שיעסוק בעולם הזנות. בהצעת החוק של ח"כ השכל, שצפויה עוד לעבור שינויים, צוין כי העונש על העבירה יעמוד על שישה חודשי מאסר, אולם אם מדובר בעבירה יהיה קצין המשטרה רשאי להציע לחשוד לעבור טיפול בקהילה ולהקפיא את ההליכים כנגדו. במידה והחשוד ישלים את הטיפול, ייסגר התיק נגדו מחוסר עניין לציבור.

יש מי שגורסים כי גם המתכונת המוצעת, של אפשרות להסתפק בקנס ונטייה להמנע במקרים של עבירה ראשונה מהליך פלילי, תפגע בעיקר באלו שאותן הפללת הלקוח אמורה לשרת – הנשים בזנות. אחת מהן היא עו"ד קטי צוּטקוב, המייצגת שנים רבות נשים בזנות, וכעת מייצגת את בעלי בית הבושת ברחוב יצחק שדה בתל אביב ואת הנשים בו, שניהלו מאבק משפטי נגד הכוונה לסגור אותו. כמה מהנשים מתנגדות לסגירת בית הבושת, ואף העידו בעניין זה בבית המשפט. "יש זנות, היא קיימת, ומבחינה משפטית זו לא עבירה", אמרה צוּטקוב והוסיפה, "האיסורים הקיימים מקשים רק על הנשים, כיוון שאסור לאדם להחזיק נכס לשם זנות אז אסור להן לעשות את זה במבנה, אסור ברחוב אם זה מהווה מטרד, ואסור ברכב. אין מקום בעולם שבו יש את הדיסוננס הזה. אם הזנות חוקית צריך לאפשר לה להתקיים בתנאים אנושיים". לדברי עו"ד צוּטקוב סל השיקום שיינתן לנשים במסגרת החוק לא באמת מתכתב עם המציאות. "חלק גדול מהלקוחות שלי הן נשים שיש להן עבודה נוספת אבל היא לא מספיקה למישהי שמגדלת ילדים ורוצה לגור בשכונה טובה. אלו לא נרקומניות שגרות ברחוב. בהרבה מקרים מדובר בהשלמת הכנסה כשהן מקבלות שכר ממקום העבודה שלהן אבל לא משהו שמאפשר לחיות בכבוד עם יוקר המחיה בארץ. הן גם לא זקוקות לשירותי בריאות כי לרוב הן חברות בקופות חולים. מדובר באלפי נשים, ושירותי הרווחה בארץ לא מצליחים לדאוג לאנשים שמצבם קשה בהרבה. זה פשוט פופוליזם."

מנגד, גלאון ומועלם אמרו ל"הארץ" כי לא ניתן להיאבק בתופעת הזנות ובסחר בבני אדם רק באמצעות מאבק של רשויות האכיפה בסרסורים ובסוחרים. "יש להקטין את הביקוש ולפעול נגד החוליה השקופה בשרשרת הזנות, הצרכנים, שמממנים את ה'תעשייה' ומאפשרים את המשך קיומה", אמרו השתיים. "הצעת החוק נועדה למגר את הזנות עצמה ולא לטפל כפי שקורה היום רק בתופעות הלוואי שלה, אלימות, סרסרות וסחר בנשים. לכן ההצעה עוסקת במניע הכלכלי המרכזי, הצרכנים". חברות הכנסת הוסיפו כי "גורמים במשרד המשפטים לא בטוחים שהחברה הישראלית בשלה לחקיקה כזו ואנחנו מאמינות שכן. כשלקוחות הופכים נשים לאובייקט ולא רואים שבצד האחר יש אשה שנמצאת שם בדרך כלל בעל כורחה, החקיקה תשמש כלי לשינוי חברתי ולטיפול בתופעה. אנחנו מאמינות שחקיקה שתדרוש מלקוחות הזנות לקחת אחריות על המעשים שלהם תשפיע לא רק על נשים בזנות אלא על מעמדן וכבודן של נשים בחברה."

תמיכה ציבורית גוברת

מהשוואת שני הסקרים שנערכו בשנים האחרונות בנושא זה בקרב מדגם מייצג של הציבור הישראלי, עולה כי שיעור התומכים בענישת לקוחות זנות הכפיל עצמו תוך פחות מעשור.

במחקר של משרד הרווחה והמשרד לביטחון הפנים נערך סקר בנוגע לעמדות הציבור בנושא שכלל 754 נשאלים, המהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה. לפי הסקר שנערך בשנת 2013 ופורסם בחודש שעבר, 54 אחוזים מסכימים שצריכה להיות חקיקה נגד לקוחות זנות ו-36 אחוזים מהציבור מתנגדים לה, כאשר היתר נמנעים. עם זאת, רק 43 אחוזים מהנשאלים הסכימו שיש להעניש את לקוחות הזנות, כך שנראה כי הציבור תומך בחקיקה נגד לקוחות של זנות ללא צעדים לענישתם. "הציבור אומר מספר דברים גם אם בצורה מהוססת. קידום חקיקה נגד לקוחות הזנות הוא דבר שרוב הציבור תומך בו", כתבו עורכי המחקר, ד"ר יואב סנטו ואייל פרידמן.

23 אחוזים מהמשתתפים במחקר האמינו כי יש להעניש דווקא את הנשים בזנות ו-26 אחוזים מהם סברו כי זהו מקצוע ככל מקצוע אחר. 38 אחוזים מהנשאלים הסכימו עם האמירה שאין מקום לאסור זנות בישראל. נמצאו פערים בין עמדות הנשים בנושא לעמדות הגברים: בעוד ש-42 אחוזים מהגברים הצהירו שאין מקום לאסור את הזנות בישראל, רק 34 אחוזים מהנשים חשבו כך.

זהו שינוי משמעותי בעמדות הציבור לטובת הפללת לקוחות הזנות, לעומת סקר שערך מרכז המחקר והמידע של הכנסת בספטמבר 2007. 78 אחוזים מן הנשאלים באותו סקר חשבו שלא צריך להעמיד לדין את מי שצורך שירותים מיניים בתשלום. בקרב גברים היה השיעור גבוה אף יותר ועמד על 82.1 אחוזים. במקביל, רוב האוכלוסייה, כ-60 אחוזים מהנשאלים, היה סבור שחקיקה להפללת הלקוחות תהיה אפקטיבית בצמצום ממדי הזנות, כלומר, עשויה להוביל לשינוי חברתי.